

Резюме на хабилитационен труд
„Социална и солидарна икономика и финанси на Балканите и в Европа. Историческо развитие, съвременни идеи, институции и политики“
на гл.ас.д-р Цветелина Маринова

Във връзка с конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, обноравдан в ДВ бр. 29 от 12.04.2022 г. д-р Цветелина Маринова е представила хабилитационен труд на тема: „Социална и солидарна икономика и финанси на Балканите и в Европа. Историческо развитие, съвременни идеи, институции и политики“.

Монографията разглежда водещите идеи, институции и публични политики в сектора на социалната и солидарна икономика и финанси в историческа и дългосрочна перспектива в Европа и на Балканите (България, Румъния и Сърбия). Подобно на глобалната икономическа криза от 2008 г., кризата от Ковид-19 разкри, че държавната намеса и пазара не са в състояние да решат основни социалноикономически проблеми. На този фон, още от 2008 г., наблюдаваме бързо нарастване на инициативите и организациите на гражданското общество в Европа и растяща роля на третия сектор в икономиката. През последните години социалната и солидарна икономика (кооперациите, взаимоспомагателните дружества, асоциациите, фондациите и социалните предприятия) се превърна в най-динамично развиващия се сектор във водещите европейски държави. На Балканите, въпреки дългогодишните традиции и опит в кооперативното движение и развитието на социални институции, секторът е нововъзникващ и уязвим, но в същото време в съвременната научна литература липсват сравнителни и интердисциплинарни изследвания върху появата и еволюцията на идеите и институциите на социалната и солидарна икономика.

Първата цел на изследването е да представи идеите за кооперациите и социалната и солидарна икономика и финанси във водещите европейски държави в историческа перспектива, както и съвременните концепции, институции и политики в Европейския съюз.

Втората цел на изследването е да анализира раждането и еволюцията на кооперативните идеи и кооперативните финансови институции (земеделски кредитни кооперации и популярни банки) на Балканите от втората половина на 19 век до наши дни. Дискутира се влиянието и преноса на идеи и институции от Западна Европа и Русия.

Третата цел е да се изследват съвременните концепции, институции и политики за социална и солидарна икономика и финанси на Балканите, както и трансфера на концепции и политики от Европа.

Монографията се състои от части. В първата част се проследява възникването и развитието на идеите за кооперациите и за социална и солидарна икономика и финанси в развитите европейски държави (Англия, Франция, Германия, Италия, Русия) в рамките на доминиращите идеологии през 19 век и през 20 век в Европа. Представени са водещите кооперативни школи и техните приноси в развитието на кооперативната мисъл, както и кооперативните институции. В изследването се обобщават съвременните подходи и

концепции за социална и солидарна икономика и се анализират особеностите на организациите от сектора. Представят се моделите на социални предприятия в Европа. Дискутира се политиката на Европейския съюз (ЕС) в областта на социалната икономика и по-специално социалното предприемачество и възможностите, които тя осигурява за финансиране и подпомагане на организациите в държавите членки. Систематизирани са съвременните идеи и форми на алтернативни пари и социални и солидарни финанси в Европа.

Във втората част на монографията се анализират появата и еволюцията на кооперативните идеи и кредитните кооперации и популярни банки в България, Румъния и Сърбия от края на 19 век и през 20 век. Изследва се влиянието на различните идеологии и преноса на идеи и теории, идващи от Западна Европа и Русия. Прави се сравнителен анализ на траекториите на развитие на земеделските кредитни кооперации и популярни банки в трите балкански държави, както и на тяхната роля за формиране на финансовата система и модернизиране на националното стопанство през различните периоди на икономическо развитие: докапиталистически (в периода на Османско владичество), капиталистически (1878-1944 г.), социалистически (1944-1989 г.) и постсоциалистически (след 1989). Изследването показва доминиращата роля на държавата в развитието на кооперациите през 20 век и особено след края на Втората световна война, по време на социализма, когато те са напълно контролирани и в последствие национализирани от държавата. Изведени са основните фактори и стимули за появата и разпространението на съвременните организации на сектора в региона, както и причините за неговото изоставане в сравнение с останалите европейски държави. Анализирани са публичните политики и тенденциите в сектора и са направени изводи и препоръки за бъдещото му развитие.

юни 2022 г.